

Koksijde (Oostduinkerke), Nieuwstraat

Rapportage vondstmelding
Koksijde (Oostduinkerke), Nieuwstraat

I. Verslaggevers:

*Naam, adres, contactgegevens, functie van de opstellers van het rapport en datum melding.

Marc Dewilde, Stadenstraat 39, 8610 Kortemark

051/61 01 68; 0477/56 04 23; marc.dewilde@rwo.vlaanderen.be

Erfgoedonderzoeker archeologie VIOE

Vaststelling: 7/7/2011; Melding: 7/7/2011; In kennisstelling: 19/8/2011; Veldwerk: 15 dagen tussen 3/10/2011 en 16/1/2012

Verder onderzoek: Nee, wegens einde van de werken

II. Identificatie

*Een beschrijving van locatie van de site, met de volgende elementen:

Provincie(s): West-Vlaanderen

Gemeente(n): Koksijde

Deelgemeenten(n): Oostduinkerke

Coördinaten: Lambert X: 32982,875 Y: 200896,801

Kadastergegevens: Koksijde, 6° afd., Sie A., 58T

Toponiem(en):

Naam van de site: Nieuwstraat

Algemene beschrijving: topografie, bodemkundig, archeologisch; dus een algemene beschrijving van de criteria die voor de afbakening van de site zijn aangewend.

Het terrein wordt bodemkundig aangeduid als kreekruggrond. Beter is een typering als zandwad, (bleekgrijs zand), afgedekt met een vliesje, tot soms een laagje (verlandings)klei.

Dit gedeelte van de polders wordt afgewaterd door de Hazebeek en het Langeleed en wordt door de Oude Zeedijk in bescherming genomen. Iets ten oosten passeert de vaart Nieuwpoort-Veurne, die in 1640-44 werd gegraven.

De vindplaats ligt in de hoek gevormd door de Nieuwstraat en de huizenrij op de oostzijde.

De Nieuwstraat – de naam zegt het – is een recent aangelegde weg. Op de kaart van Vandermaelen uit 1847 komt de weg nog niet voor. Op de kaart van het Dépôt de la Guerre (et de la Topographie), die in 1860 aangemaakt is en aangepast in 1876, is weel een weg aangegeven.

In de Koksijdse archieven komt de Nieuwstraat voor het eerst voor in 1891¹.

Op een topokaart van 1912 is de straat alvast aangeduid en is er al flink wat bewoning aanwezig. De aanvang van de bewoning kan dan ook in het laatste kwart van de 19de eeuw geplaatst worden.

De vondsten kwamen aan het licht bij voorbereidende grondwerken in het kader van de aanleg van een waterpartij voor het nieuwe golfterrein Golf ‘Hof ter Hille’.

III. Archeologische nota

*Een summiere beschrijving van het onderzoek dat voorafgaand aan het onderzoek op de site werd uitgevoerd.

¹ Dank aan Dorine Van Steertegem

De aanleiding tot de vondstmelding was de vondst van menselijk botmateriaal en militaire uitrustingsstukken. De recuperatie van het materiaal verliep chaotisch en zeker niet volgens het archeologisch boekje.

De initiële graafwerken werden uitgevoerd door ADEDE in het kader van de ruiming van explosieven, voorafgaand aan het eigenlijk grondverzet.

Bij het vinden van de eerste botten werd de politie erbij gehaald.

Op hun beurt verwittigden zij de Dienst Oorlogsgraven van het Ministerie van Defensie. Deze zetten het zoekwerk verder. Daarbij werden de vondsten gewoon opgescheept en ingezameld.

Alle materiaal werd door hen overgebracht naar de kazerne Kwartier Bos van Houthulst. Het botmateriaal werd enkele weken later bekeken² en als menselijk herkend. Het betrof evenwel slechts enkele botten.

Het militair materiaal werd gedetermineerd door Carl De Roo, archeoloog bij de Dienst Oorlogsgraven. Hij verwoordde het als volgt:

“

- Helmen (meerdere, 5?). Deze zijn van het Mk1 model in staal. Dit was de oorspronkelijke Brodie helm uit de Eerste Wereldoorlog die in 1936 van een nieuwe type voering was voorzien. Bij enkele helmen waren er nog sporen van deze voering aanwezig.
- Gasmaskers (meerdere). Het fragmentair karakter laat niet toe om een totaal aantal te bepalen. Een van hun was in een redelijke staat en liet een identificatie toe. Het gaat hem om de "Light Box Respirator" die in het Britse leger gebruikt werd tot ca. 1950. Dergelijke gasmaskers waren standaard bij de Britse uitrusting van 1940.
- Munitie (geweer) (enkele honderden). Het gaat hem hier (er werden slechts enkele afzonderlijke kogels gevonden) om clips .303 munitie (pakken van 2, met 5 kogels per clip). Ze waren allemaal bestemd voor het standaard Britse Lee Enfield SMLE geweer.
- Handgranaten (2). Het ging hem hier om de typische eivormige Mills handgranaat. De pinring was nog aanwezig. De lepel echter niet meer.
- Drukknoppen, gespen (meerdere). De vorm van deze stukken wijst op aanwezigheid van Britse militaire gordeluitrusting (Mills Pattern 37 Web Equipment).
- Stukken uniformstof. Khaki met een groene tint
- Drinkfles, blauw email, staal. Dit type fles was standaard bij de 08 en 37 Mills uitrusting.
- Conainers (2), wit metaal. Het kan hier (maar dit vraagt verder onderzoek) om Blanco reinigingsmiddel gaan.

“

Deze vondsten werden naderhand door de gemeente Koksijde opnieuw opgeëist. Hieraan werd evenwel geen gevolg gegeven. Ze werden dan ook niet gedetailleerder bestudeerd.

In een mail (22 januari 2013) schreef Didier Pontzeele: “Het materiaal dat werd gerecupereerd op 7 juli 2011 werd op 25 juli 2012, dus een volledig jaar later, overgedragen aan de CWGC te Ieper, samen met de fragmenten van menselijk bot”.

² Dank aan Anton Ervynck (agentschap Onroerend Erfgoed)

**De archeologische beschrijving van de site en het onderzoek dat heeft plaatsgevonden: methodiek van het onderzoek en de resultaten. .*

Omdat er nog graafwerken gepland werden, werd de vondstmeldingsprocedure in gang gezet. De vondst heeft uiteindelijk aanleiding gegeven tot een preventieve opgraving, waardoor de context van de vondst verduidelijkt werd. Het veldwerk gebeurde in nauw overleg met A. Lehouck, de gemeentelijke archeoloog.

Bij de opgraving werd een veelvoud aan kuilen aangesneden waarin recent huishoudelijk afval was gedeponeerd. Daartussen kwamen ook krengebegravingen voor.

Menselijk bot behoorde er niet meer bij.

Wel interessant was het aantreffen van een geïmproviseerde loopgraaf. Eigenlijk was het een aaneenschakeling van mangaten.

De prikkeldraadversperring die vóór de loopgraaf was opgesteld, kwam naderhand bij de opruiming van het terrein in de vulling terecht.

Interpretatie

De afvalkuilen en krengebegravingen zijn te koppelen aan de bewoning langs de Nieuwstraat en bevatten materiaal, dat vanaf het eind van de 19de tot diep in de 20ste eeuw te dateren is.

Het militair materiaal verwijst duidelijk naar de Tweede Wereldoorlog; in dit geval vermoedelijk naar een episode uit het begin van de oorlog.

In mei 1940 raakten 330.000 Britse en Franse soldaten ingesloten op de stranden tussen Duinkerke en De Panne. Met Operatie Dynamo werd getracht hen te onttrekken. Hier en der probeerde het Britse leger de opmars van de Duitsers op te houden; zo ook achter de vaart Veurne-Nieuwpoort. Ze namen er op 27 mei posities in. Dat bij de schermutselingen met de Duitsers in de onmiddellijke omgeving doden zijn gevallen en begraven, was bekend. Ze werden kennelijk achter de loopgraaf begraven.

Vermoedelijk werden ze na de oorlog opgegraven en op een CWGC begraafplaats in de buurt (Wulpen?) herbegraven. De ruiming is klaarblijkelijk niet maximaal gebeurd, waardoor wat botmateriaal achtergebleven is.

Bij de terugtrekking is duidelijk ook heel wat oorlogsmateriaal achtergelaten.

IV Bibliografie

**De referenties van de bronnen die zijn gebruikt.*

Lehouck A. & Van Royen H., 2009: over landschap, archeologie en bouwhistorie in het westquartier. Een stand van zaken in het grootschalige onderzoek op ‘Golf Hof ter Hille’ te Oostduinkerke-Wulpen (Koksijde, W.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis*, 32, gent, p 50-52

Eggermont M., Bradt T., Wyns G., Lehouck A. & Acke B., 2010: Golf “Hof ter Hille” te Oostduinkerke-Wulpen: voorlopige resultaten van de archeologische opgravingen (Koksijde, W.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis*, 33, Brussel, p 82-87

Lehouck A., Eggermont M., Bracke M., Bradt T., Bruyninckx T., Wyns G & Acke B., 2011: Golf ‘Hof ter Hille’ te Oostduinkerke-Wulpen: een stand van onderzoek 2009-2010 (Koksijde, W.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis*, 34, Namen, p 105-109

X, Munitieruiming op de site van het toekomstig eco-golfterrein “Ter Hille” te Koksijde (Oostduinkerke-Wulpen), 4 bundels, Braet nv (Soresma), 2010

V. Trefwoorden

**Aanduiden van trefwoorden voor de datering en identificaties van de site.*

Recent, huishoudelijk afval, krengebegravingen, loopgraaf, WO II

VI. Kaart.

**De kartografische aanduiding van de site.* De minimale vereiste precisie voor deze aanduiding is 1:5.000 (op kadasterkaarten).

In bijlage

Algemene situering van de vindplaats, op de grens van Wulpen en Oostduinkerke.
(1/37209)

VII. Foto's
(optioneel)
In bijlage

Algemeen zicht op de opgravingen vanuit het zuiden.

Zicht op de loopgraaf vanuit het oosten.

De prikkeldraadversperring is in de vulling van de loopgraaf terechtgekomen.

BIJLAGEN